

4. Civilization: the West and the rest by Ferguson, Niall. *Archive.org*. URL: <https://archive.org/details/civilizationwest00ferg>

5. Huntington S. P. The Clash of Civilizations? *The globalization reader. 4th edition.* / ed. by F. J. Lechner, J. Boli. West Sussex: Wiley-Blackwell; 2012. P. 37–44.

6. Mieliekiestsev K. The «Post-truth era» and its effects on public perception of Georgian and Ukrainian history. 15th International Silk Road virtual conference. Conference Proceedings (Silk Road 2020) = აზრებულის გზის მე-15 დისტანციური საერთაშორისო კონფერენცია. Silk Road Conferences. October 09–10. Tbilisi, Georgia, 2020. P. 24–32.

Гуляєв Іван

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ВПЛИВ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ МИРОТВОРЧОСТІ

Ключові слова: Україна, війна, миротворчість, трансформація, світове співтовариство.

Keywords: Ukraine, war, peacekeeping, transformation, world community.

Російсько-українська війна призвела до трансформації миротворчої політики, відходу від традиційних підходів, які значною мірою спиралися на дипломатичні переговори та військову силу [7]. Російська анексія Криму, війна на сході України та повномасштабне вторгнення РФ в Україну в лютому 2022 року змусили міжнародну спільноту переглянути свій підхід до вирішення конфліктів. Війна продемонструвала, що традиційні миротворчі стратегії часто виявляються неефективними у вирішенні сучасних конфліктів, які стають дедалі складнішими, багатомірнішими та деструктивнішими [4]. Внаслідок цього українська сторона та, як наслідок, міжнародна спільнота почали експериментувати з новими підходами, які залучають громадянське суспільство, організації різних рівнів, медіа та апеляцію до базових потреб людини. Це проявляється у десятках виступів Президента України у Парламентах дружніх та нейтральних країн, систематичні ініціативи Києва щодо справедливого врегулювання конфлікту, виявлення сильної позиції як держави, що зазнала наслідків грубого порушення міжнародного права, але яка готова відстоювати загальнолюдські та загальнодержавні цінності зі зброєю в руках, незважаючи на чисельну та технологічну перевагу агресора [2, 6].

Світова криза, яку спричинила агресія РФ, та яка сколихнула світ, що ще не оговтався після пандемії COVID-19, змусила звернути увагу до проблеми всі ланки світової спільноти: від провідних акторів в особі США та ЄС до найбідніших країн так званого «третього світу». Продовольча криза, масовий потік біженців, зростання цін на ринках змушують усталену модель миротворчості «ворушитися» та стрімко реагувати на виклики. Незважаючи на кволу санкційну політику щодо РФ у 2014 р., з початком повномасштабного вторгнення світ продемонстрував, що навіть велика держава може бути покарана за свої агресивні дії. Росію було відрізано від європейського енергетичного ринку, суттєво обмежені експортні та імпорتنі можливості, доступ до передових технологій. Мільярдні активи Москви у світових банках були заморожені. За посередництва ООН та Туреччини було розблоковано експорт українського зерна морським шляхом, що дало змогу поступово стабілізувати світові ціни на продовольство [8].

Російсько-українська війна підкреслила необхідність комплексного підходу до миротворчого процесу, спрямованого на вирішення глибинних причин конфлікту. Конфлікт в Україні стосується не лише територіальних суперечок, а й глибших проблем, пов'язаних із ідентичністю, мовою та історичними нарративами [10]. Будь-які миротворчі зусилля, які не вирішують ці основні проблеми, навряд чи будуть успішними в довгостроковій перспективі. Агресія РФ не зупиниться на лінії «припинення вогню». Перегрупувавшись, Кремль знову піде в наступ, доки не поглине Україну цілком. Після цього загроза нависне над іншими країнами Центрально-східної Європи та колишнього СРСР. Отже, міжнародне співтовариство почало розуміти, що примус сторін до переговорів без досягнення справедливої переваги України на полі бою тільки заморозить конфлікт, який вже перебував у замороженому стані протягом майже десятиліття [9]. До того ж народ України готовий боротися та звільняти територію своєї держави від окупації, що демонструють неодноразові опитування суспільної думки українців [1]. Тому економічна, гуманітарна та передусім військова допомога Україні є основним компонентом наближення завершення війни.

До того ж, як показали неоднозначні дії низки великих світових гравців, як от Індія та комуністичний Китай, ця війна є також викликом авторитету колективного «Заходу» та його погляду на розбудову світової цивілізації [3, 4]. Поразка України означатиме неспроможність трансатлантики впливати на серйозні світові виклики та протистояти диктаторським режимам. Єдиним засобом для ефективного захисту слабких держав від агресії у світлі ядерного шантажу РФ стане розробка та розповсюдження зброї масового знищення неконтрольованими темпами.

Тому однією з ключових змін у світовій політиці миротворчості, яка після завершення війни має бути інституалізована та чітко окреслена, є використання у миротворчій діяльності всіх доступних засобів, які здатні продемонструвати ефективність. Миротворчість 2.0 – це новий підхід, який використовує сукупність технологій для сприяння зусиллям з розбудови миру [7]. Активізація світових збройних концернів дає можливість стороні, що зазнала агресії, захистити себе відповідно до базових норм міжнародного права, уникнути розширення конфлікту між військово-політичними блоками, платформи соціальних медіа дають змогу налагодити діалог, залучити демократичні спільноти до вирішення конфлікту, надати розголосу порушенням законів та звичаїв війни й задокументувати їх.

Іншим важливим зрушенням є визнання того, що одних тільки мирних переговорів недостатньо для вирішення конфліктів. Мирні переговори зазвичай зосереджуються на розподілі влади та інших політичних угодах, які можуть не вирішувати глибинні проблеми, що призвели до конфлікту. Натомість миротворчі зусилля повинні стосуватися питань доступу до ресурсів, економічної нерівності і соціальної несправедливості. Так миротворчість може створити більш стійкий мир.

До того ж російсько-українська війна підкреслила важливість підтримки громадянського суспільства та зусиль з розбудови миру на основі громад. Громадянське суспільство та місцеві громади відіграють вирішальну роль у сприянні миру та примиренні. Ці організації можуть надавати важливу підтримку постраждалим громадам, сприяти діалогу та сприяти примиренню. Війна продемонструва-

ла важливість міжнародної солідарності та співпраці у встановленні миру. Світове співтовариство має працювати разом, щоб запобігти виникненню подібних конфліктів у майбутньому. Цього можна досягти за допомогою більш скоординованого та спільного підходу до встановлення миру із залученням усіх відповідних зацікавлених сторін [5].

Зрештою, перемога України у цій війні полягає не лише в тому, щоб перемогти Росію на українській території та вижити як нація, відбудована за фінансово та економічно життєздатною моделлю. Що більш фундаментально, йдеться про те, щоб країна стала успішною та процвітаючою європейською демократією. Зусилля щодо реконструкції мають працювати з цієї передумови, щоб «відбудувати краще» сучасного українця з європейським майбутнім. І над цією відбудовою світова спільнота також повинна працювати спільно.

Резюмуючи, російсько-українська війна вже призвела та призведе в майбутньому до значних трансформацій у міжнародній миротворчій політиці. Використання технологій, визнання необхідності розглядати глибинні проблеми, проактивна діяльність з покарання агресора та важливість підтримки громадянського суспільства, колективних зусиль з розбудови миру на основі справедливості – усе це стало ключовими елементами миротворчості. До того ж війна підкреслила важливість міжнародної солідарності та співпраці у встановленні миру. Незважаючи на те, що збройний конфлікт між Росією та Україною є руйнівним, кривавим та несправедливим, він також дає можливість світу переосмислити та покращити підхід до встановлення миру.

Джерела та література

1. Доцільність визволення Криму військовим шляхом: результати телефонного опитування, проведеного 22 лютого – 6 березня 2023 року. *КМІС*. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1204&page=1>
2. Україна завжди була лідером миротворчих зусиль; якщо Росія хоче закінчити цю війну, хай доведе це діями. Виступ Президента України на саміті «Групи двадцяти». *Президент України Володимир Зеленський. Офіційне інтернет-представництво*. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-zavzhdi-bula-liderom-mirotvorчих-zusil-yaksho-rosi-79141>
3. Aggression against Ukraine: resolution / adopted by the General Assembly. *United Nations. Digital Library*. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3959039?ln=en> (date of access: 15.04.2023).
4. CMI Insight: War in Ukraine – A pivotal moment in peacemaking. *CMI*. URL: <https://cmi.fi/2022/11/23/cmi-insight-war-in-ukraine-a-pivotal-moment-in-peacemaking/>
5. Dream of decisive victory undermines peacemaking for Ukraine war. *The Daily Sabah*. URL: <https://www.dailysabah.com/opinion/op-ed/dream-of-decisive-victory-undermines-peacemaking-for-ukraine-war>
6. Jonathan Powell on preparations for peace-making in Ukraine. *The Economist*. URL: <https://www.economist.com/by-invitation/2023/04/12/jonathan-powell-on-preparations-for-peace-making-in-ukraine>
7. Peacemaking 2.0: Conflict resolution after Russia's war on Ukraine. *SDG Action*. URL: <https://sdg-action.org/peacemaking-2-0-conflict-resolution-after-russias-war-on-ukraine%EF%BF%BC/>
8. Political and Peacebuilding Affairs. *United Nations*. URL: <https://dppa.un.org/en/dicarlowar-ukraine-is-approaching-its-one-year-anniversary-with-no-end-sight>
9. Riabchuk M. War in Ukraine: peace-talking versus peace-making. *CIDOB*. URL: https://www.cidob.org/publicaciones/serie_de_publicacion/notes_internacionales_cidob/288/war_in_ukraine_peace_talking_versus_peace_making

Столяренко Данило

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРИРОДИ ВІЙНИ В ДОБУ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ДОСВІД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Ключові слова: війна, трансформація, гібридна війна.

Keywords: war, transformation, hybrid war.

Досвід російсько-української війни, яка стала ключовим чинником змін системи міжнародної безпеки, вимагає осмислення. Повномасштабне неспровоковане вторгнення РФ в Україну, а також подальший розвиток конфлікту різко перевернули уявлення міжнародної спільноти про стабільність миру у Європі. «Якщо держави можуть досягти бажаних результатів за допомогою незначних, економічно та політично ефективних рішень замість великих і дорогих військових методів, війна відроджується в іншій формі, а парадигми, які ми знаємо, радикально змінюються» [5].

Російсько-українська війна є непередбачуваною та нетрадиційною як виклик європейській безпеці, світовій економіці тощо. Із одного боку, ми бачимо відсутність адекватного сприйняття загрози війни. Рішення Путіна вторгнутися в Україну, безсумнівно, було підкріплене сприйняттям розділеного та слабого колективного Заходу. Із іншого боку, цілеспрямована активізація росіянами історичного аналогічного мислення і заяви, що їхньою метою є «денацифікація» українського уряду, яка має нагадати солдатам і цивільним особам про Другу світову війну. Останніми роками аналітики приділили багато уваги сучасним високотехнологічним засобам і гібридним, асиметричним та нелінійним методам війни, які применшують масштаб бойових дій, але війна Росії та України ведеться переважно традиційними військовими методами. Адже Росія вже застосовувала гібридні методи проти України впродовж багатьох років до активної фази бойових дій і збройної агресії, але вони виявились недостатньо дієвими. Як сказав генерал Крістофер Каволі, Верховний головнокомандувач об'єднаними збройними силами НАТО в Європі, «Великою незмінною рисою війни є жорстка сила... Якщо опонент з'явиться з танком, тобі теж краще мати танк» [7].

Озираючись назад, ми бачимо, що деякі військові методи і стратегії витримали випробування російсько-українською війною, а тому досі актуальні. Кожна з цих точок зору буде забарвлена минулим досвідом і поглядами окремої країни, але вони достатньо важливі, щоб відобразити цю війну. Використовуючи свою сильну національну волю та стійкість суспільства, винахідливість українських військових і динамізм на полі бою, постійне постачання та впровадження відповідних технологій ведення війни, а також забезпечуючи регулярне постачання боєприпасів і матеріально-технічного забезпечення, українці сформулювали план для ведення майбутніх воєн. Росіяни намагалися використати свій переважаючий